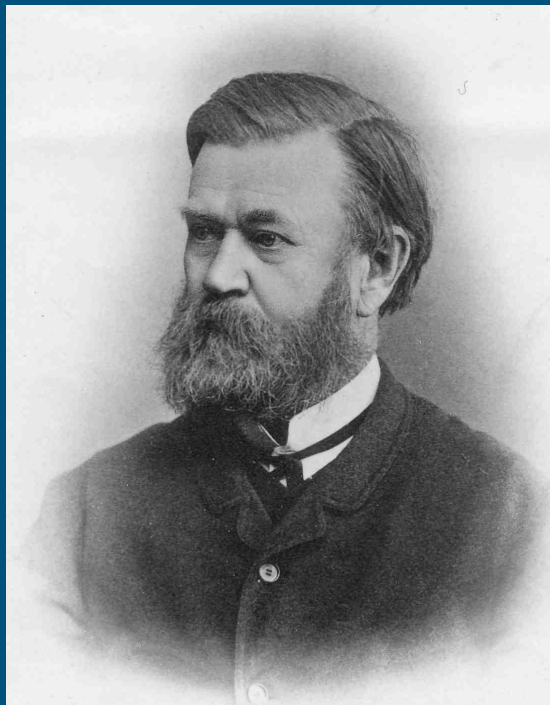

Леваковський Іван Федорович

1828-1893

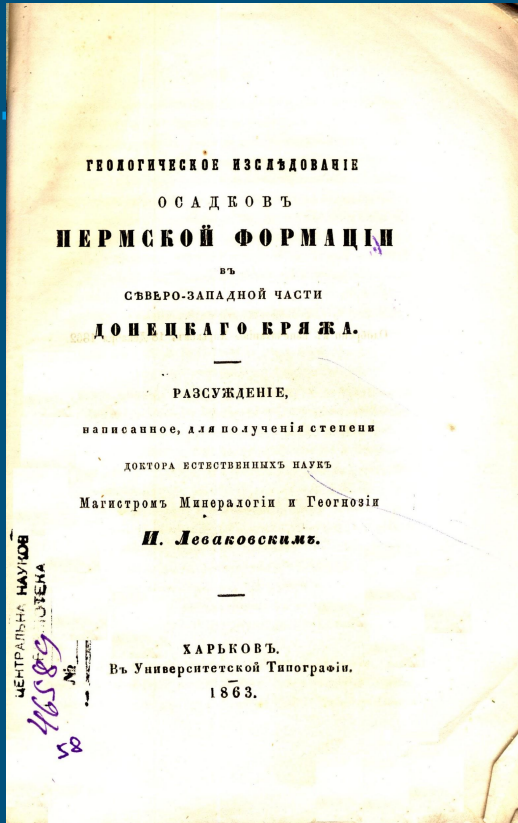
*учений-геолог, гідрограф, перший професор
геології у Харківському університеті*

Основні дати життя і діяльності:

- Іван Федорович Леваковський народився у Петербурзі у 1828 році. Потім сім'я переїздить до Харкова.
- У 1848 році закінчив 1-у Харківську гімназію зі срібною медаллю.
- У 1852 р. закінчив фізико-математичний факультет Харківського університету зі ступенем кандидата і з золотою медаллю. Працював учителем природничих наук у Сімферопольській гімназії.
- У 1858 р. виїхав до Німеччини, де слухав лекції палеонтолога і стратиграфа Г. Брона.
- Восени 1859 р. він повернувся на батьківщину.
- У 1860 р. захистив магістерську дисертацію і був затверджений на посаду ад'юнкта при кафедрі мінералогії та геології Харківського університету.

- У 1863 р. захистив докторську дисертацію «Геологические исследования осадков пермской формации в Северо-западной части Донецкого края».

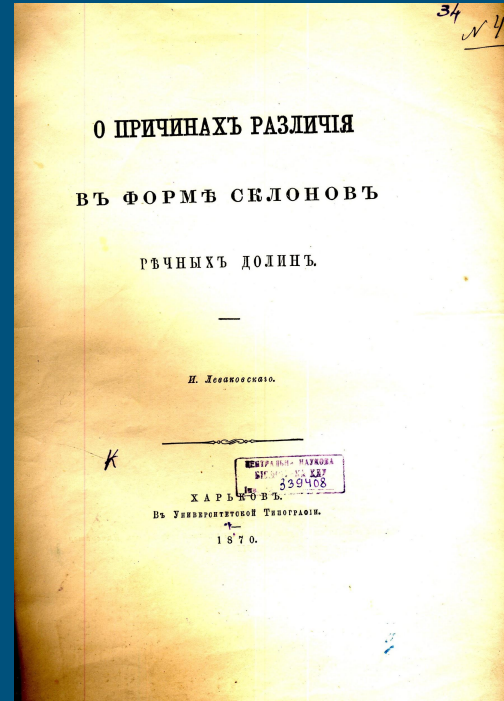

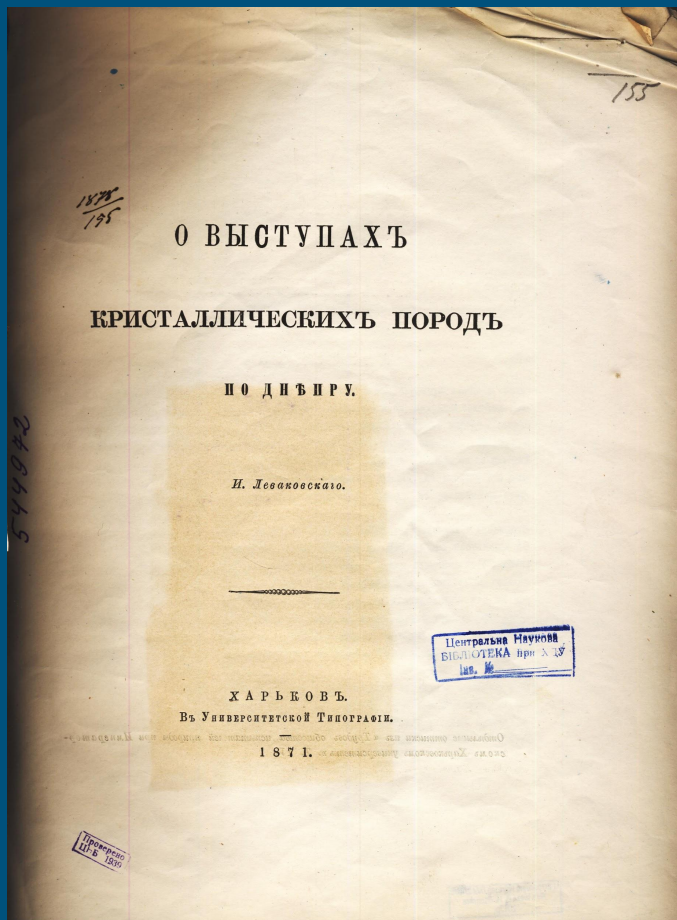
- Леваковський І.Ф. був першим професором кафедри геології в Харківському університеті, яку очолював до 1889 р. Він доклав багато зусиль до обладнання геологічного музею. Ним було написано перший підручник з геології російською мовою, в якому багато уваги приділялося геології України.
- З 1872 по 1880 рр. Леваковський виконував обов'язки секретаря, а з 1880-1887 рр. – декана фізико-математичного факультету.
- У 1889 р. подав у відставку.
- Іван Федорович був одним із засновників і головою наукового товариства «Испытателей природы» при Харківському університеті з 1870 до 1893 р.
- Почесний член Харківського університету.
- Помер І.Ф. Леваковський у 1893 році.

Численні наукові праці Леваковського, що містилися виключно у «Трудах Общества Испытателей природы при Харьковском университете».

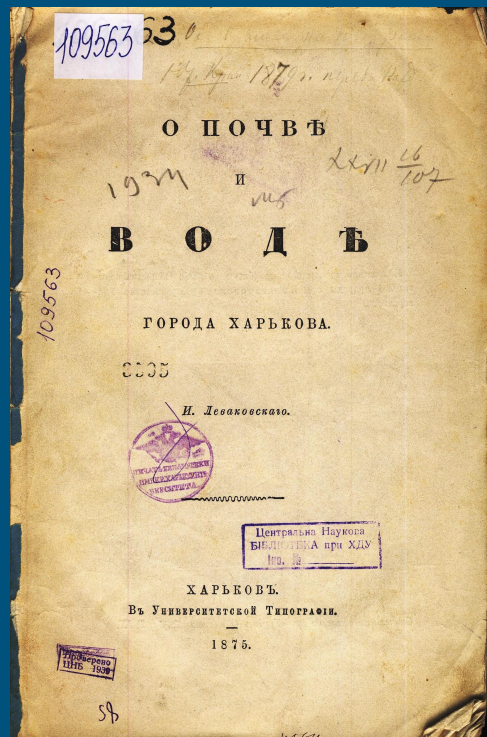
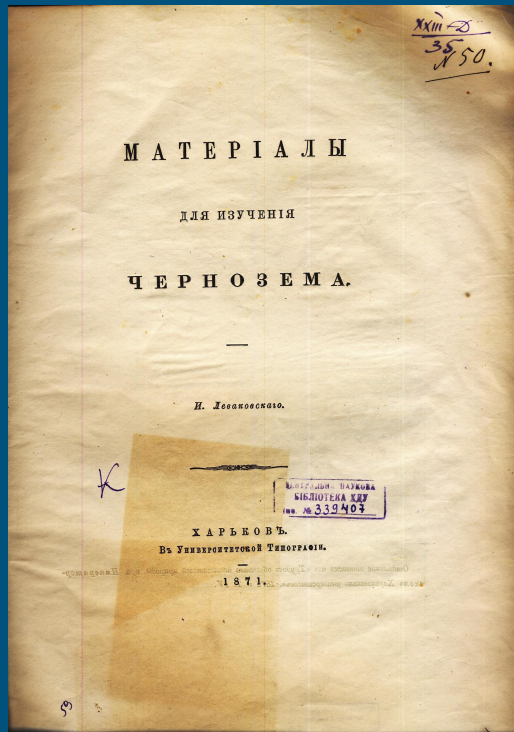
Основні праці:

«О причинах различия в форме склонов речных долин» (1870) — тут Леваковський вперше зазначив, що різниця у висоті правого і лівого берегів долини великих річок, таких як Волга, Дон, Дніпро та інші, зумовлювались спочатку тектонічними причинами, а не лише діяльністю проточної води.

«О выступлениях кристаллических пород по Днепру» (1871), де він вперше визнав стратифікацію гранітогнейсів і складчастість пластів цих порід, які спостерігалися у Придніпров'ї.

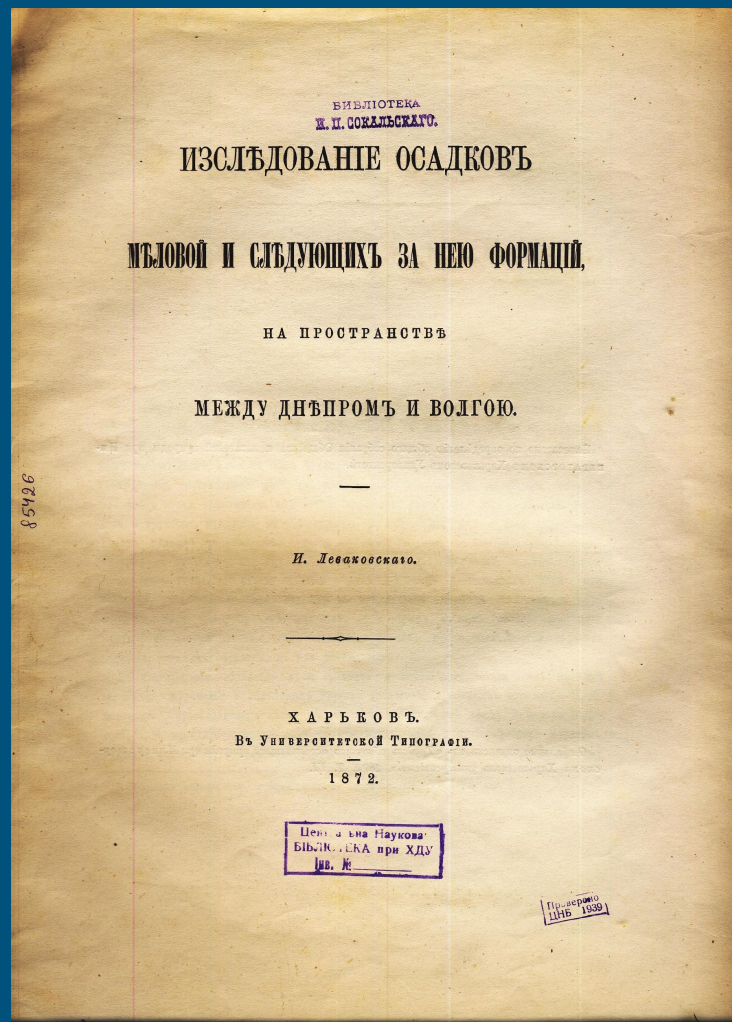
І.Ф. Леваковський цікавився, також, питаннями ґрунтознавства. У роботах «Матеріали для изучения чернозема» (1871)

(<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/2512>) і

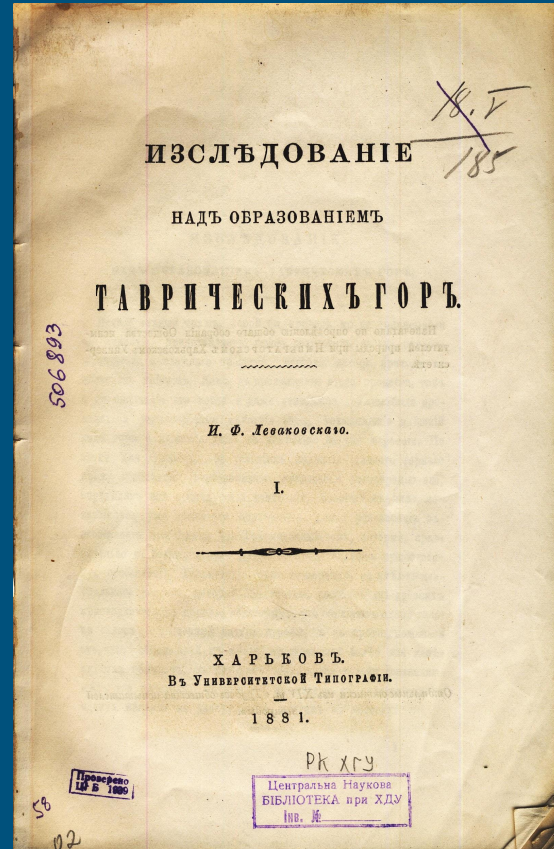
«О почве и воде г. Харькова» (1875) (<http://gpntb.dlibrary.org/ru/nodes/2084-levakovskiy-i-o-pochve-i-vode-goroda-harkova-harkov-1875>) він установив ряд основних положень, прийнятих і розвинених згодом В.В. Докучаєвим. Вони стосувалися питань поширення й властивостей чорнозему, ролі материнських порід, рельєфу й землероїв у його формуванні та ін.

Найбільш ґрунтовна праця Леваковського це - «Исследование осадков меловой и следующих за ней формаций на пространстве между Днепром и Волгой» (1872). У цій праці на основі сторонніх і власних досліджень, представив геотектоніку крейдяної та третинної системи цілої широкої площі.

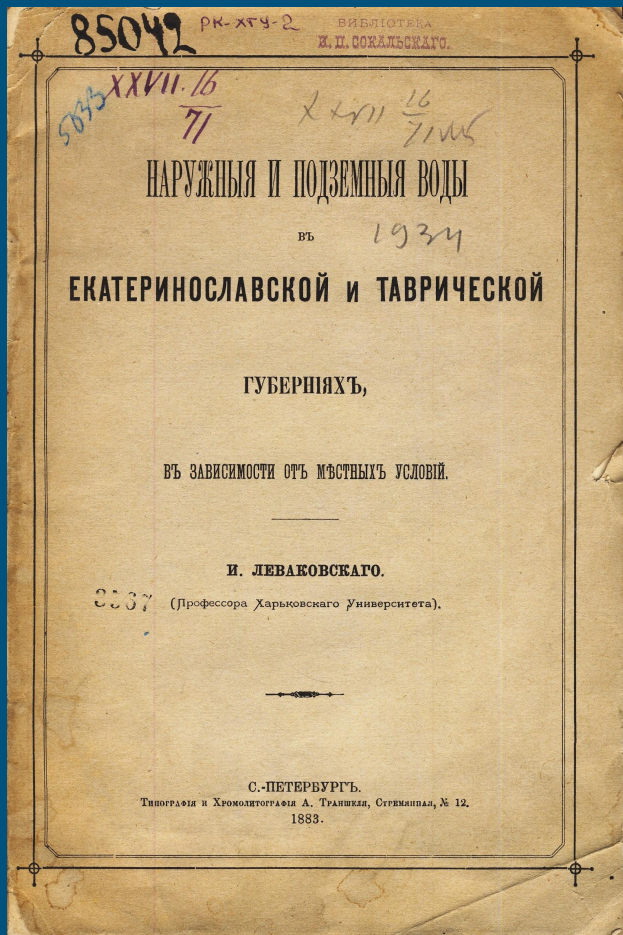
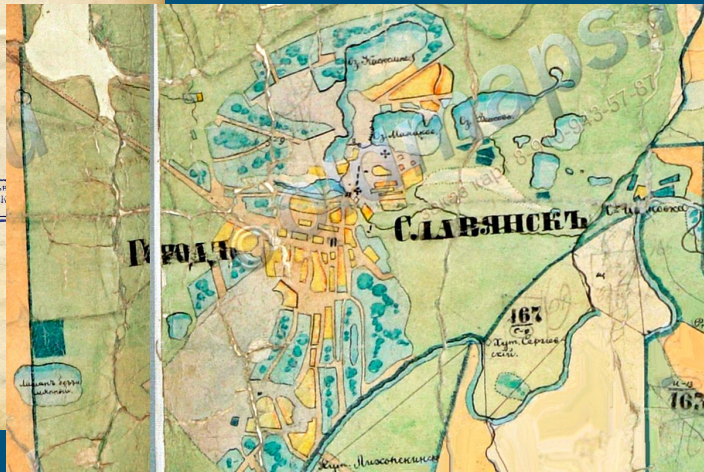
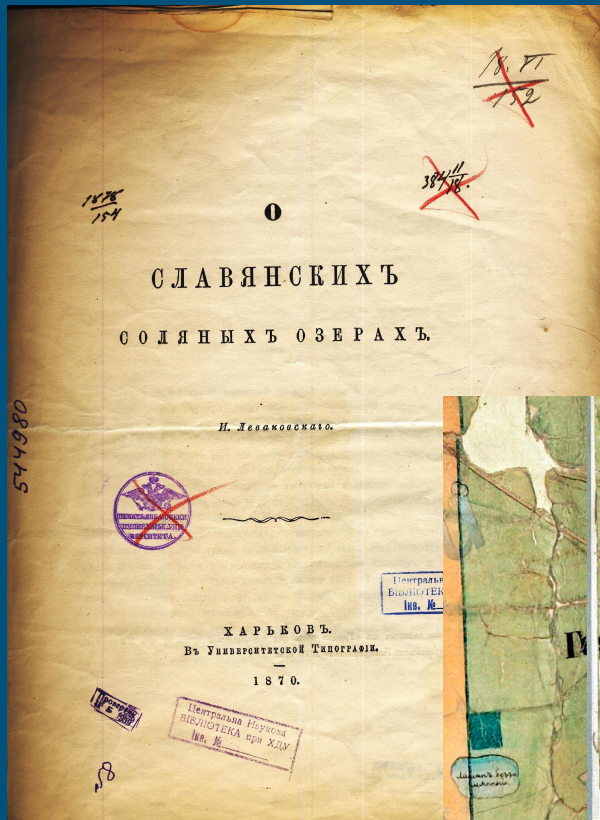
У передмові до цієї роботи Леваковський обіцяв провести зібраний ним матеріал через усі ступені наукової обробки, тобто розглянуті названі вище відкладання з петрографічного, стратиграфічного і палеонтологічного боків; але палеонтологічну частину автор не встиг видати. Ця праця згодом була доповнена роботами його учнів і співробітників.

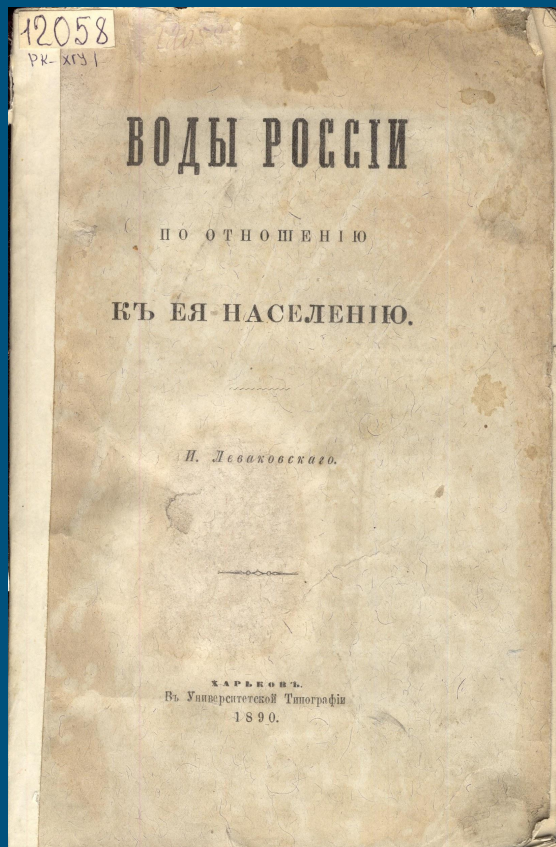
У статті «Исследования над образованием Таврических гор» (1881), Леваковський довів однобічний і несиметричний розвиток Кримського хребта, внаслідок величезного зсуву на південному березі Криму.

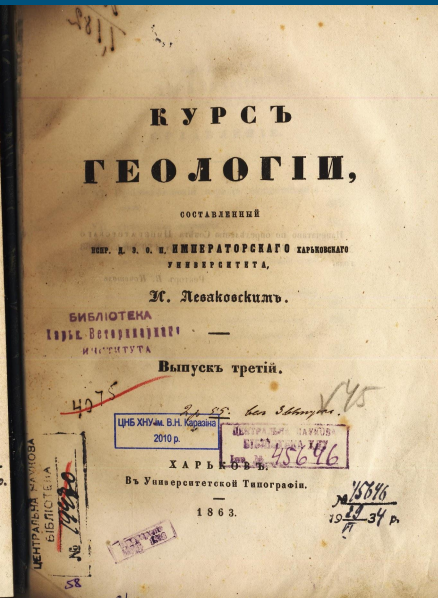
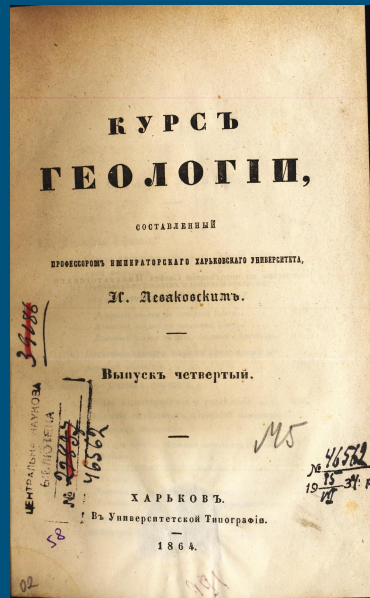
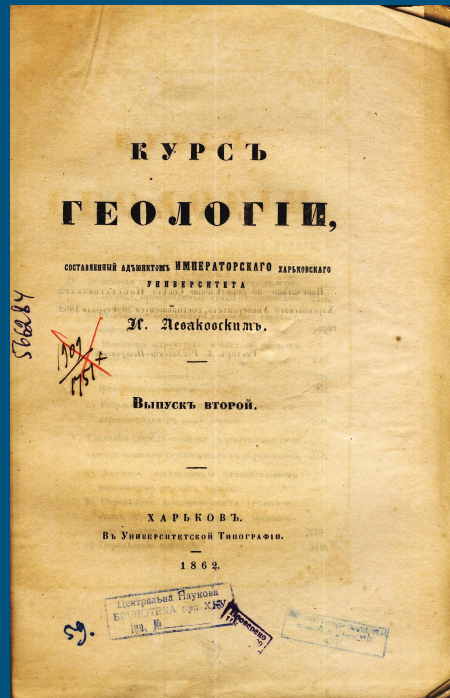
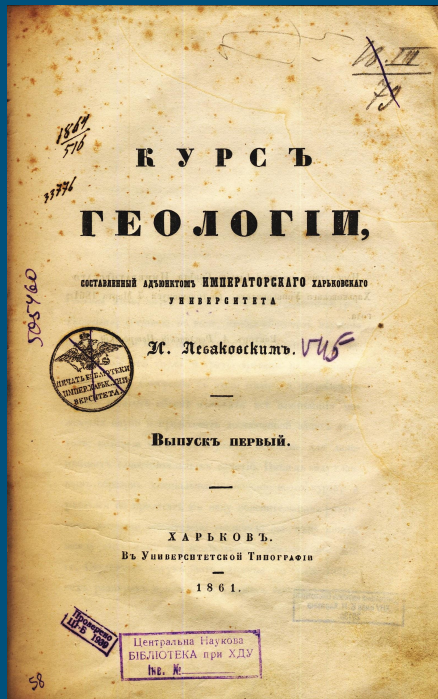

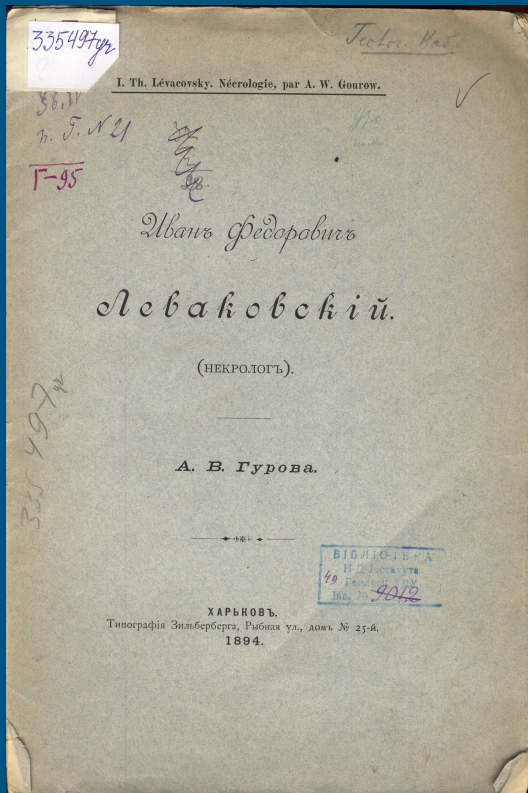
<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/12345678/9/8685>

Фундаментальна праця «Воды России по отношению к ее населению» стала важливим підсумком і великим дослідженням ученого, яке І. Ф. Леваковський так і не встиг закінчити. У ньому охоплені майже всі води імперії, у тому числі сибірські і середньоазіатські річкові басейни. Книга стала першою російськомовною працею з даної тематики.

Будучи викладачем геології, І.Ф. Леваковський бачив необхідність у розробці підручника з геології, і вперше написав оригінальний курс цієї науки, в якому показані результати його власних досліджень. Курс друкувався випусками у 1860-1864 рр.

З біографією І.Ф. Леваковського можна ознайомитися у книгах:

А.Н. Гуров. Иван Федорович Леваковский (некролог). - Харьков, 1894

(<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/bitstream/1237075002/420/2/Ivan%20Fedorovich%20Levakovski.pdf>)

та «Физико-математический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805-1905)» / Под ред. М.Г. Халанского и Д.И. Багалея. – Х.: Изд-во САГА, 2007. – С.138-144

Інтернет-посилання:

<http://geologia.univer.kharkov.ua/index.php/about-us/vidatni-spivrobotniki>

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/simple-search?query=>

[file:///D:/Users/User/Downloads/113428-241274-1-PB%20\(1\).pdf](file:///D:/Users/User/Downloads/113428-241274-1-PB%20(1).pdf)